

A buddhizmus Koreában (Távol-keleti vallások II.)

BIRTALAN ÁGNES

MONGOL ÉS BELSŐ-ÁZSIAI TANSZÉK

2024

- ▶ Birtalan, Ágnes: A buddhizmus mint államvallás története és stratégiái Koreában: *Hoguk Pulgyo* (護國佛教). In: *Buddhizmus*. (Vallástudományi Könyvtár VI.) Szerk. Szilágyi Zsolt – Hidas Gergely. Budapest, Magyar Vallástudományi Társaság – L'Harmattan 2013. pp. 189–208.
- ▶ Vay Péter: *Korea of bygone days*. Ed. Birtalan Ágnes. Budapest, Terebess Publications 2001.
- ▶ *Aspects of Korean Civilisation*. (Korean Studies in Hungary I.) Ed. Birtalan Ágnes. Budapest, Eötvös Loránd University, Department of Inner Asian Studies 2002. 61 p.

A három királyság kora

- ▶ 삼국시대
- ▶ 三國時代
- ▶ Kr. E. I. sz. – A. D. VII. sz.

A három királyság kora 삼국시대 (三國時代) 1.

- ▶ **Történeti háttér:**
- ▶ Törzsszövetségek és államok
- ▶ Kapcsolatok Kínával (É.-Kína, nomád eredetű dinasztiák) Chin (351-394), Keleti Chin (317-420), Északi Wei (386-538)
- ▶ Koguryō (Kr. e. 37–668)
- ▶ Paekche (Kr. e. 18–660)
- ▶ Shilla, egyesített Shilla (Kr. e. 57–660/668–935)
- ▶ Kaya, Talguböl

A három királyság kora 2.

▶ **Források:**

- ▶ *Samguk sagi* (Kim Pusik 1145), *Samguk yusa* (Iryŏn 1285), *Haedong kosŭng-jŏn* (1215), népmondák, legendák, kínai (pl. *Liang shu*, *Liang Kao-sheng ch'uan*) és japán (*Nihon shoki*) források
- ▶
- ▶ Koguryŏ (Sosurim 2. éve) 372 Sundo szerzetes Kínából érkezik
- ▶ Paekche (Ch'imyŭ 1. éve) 384 Mālānanda/Maranantha
- ▶ Shilla (Nulchi 417-457) Hŭkhoja (Mŭkhoja) „Fekete barbár” (= Ado?)
 - ▶ (Soji 479-500) Ado
 - ▶ (Pŏphŭng 514-539) Ich'adon mártír
 - ▶ Taewang hŭngnyun-sa 534.
 - ▶ wangson (*cakravartin-raja*)

Ichadon (501–527) 이차돈

6

- ▶ Konfuciánus eszmék és a buddhizmus együtt jelentkezik (forrás: pl. Nihon shoki)
- ▶ szerzetesek érkezése: szent iratok és képmások
- ▶ írásbeliség, szent iratok másolása
- ▶ államvallás, állam által támogatott
- ▶ szoros kötődés az ősvalláshoz (legendák)
- ▶ művészet: Északi-Wei (Gandhara → Turkesztán → Paekche → Japán)
- ▶ gyógyítás, sámán tevékenység (füstáldozat)
- ▶ **Misszionáriusok:**
- ▶ Koguryō: Sundo (372), Ado (383), T'an-shih „Fehér lábú mester” (395), Sŭngnang (→ Kumarajīva É.-Wei, Hua-yen, San-lun)
- ▶ Shilla: Hŭkhoja (gyógyító, *dhāraṇi*-k?), Ado (vinaya)

A VI. századtól (ténylegesen) államvallás

- ▶ Sokszínűség: vö.: Peakche szerzetesek: Üiyön (konfuciánus és taoista ismeretek is), Chihwang (Hināyāna), Palchōng (*Avataṃsaka Sūtra* kor. *Hwaōm-gyōng*, *Lotus sūtra: Saddharma Puṇḍarīka Sūtra*), Kyōmik (indiai zarándoklat 526-tól, *Abhidharma-Piṭaka*).
- ▶ - kínai tanulmányutak
- ▶ - indiai zarándoklatok
- ▶ - japán misszió
- ▶ - az ősvallás (pl. kígyókultusz) és a buddhizmus szinkretizmusa

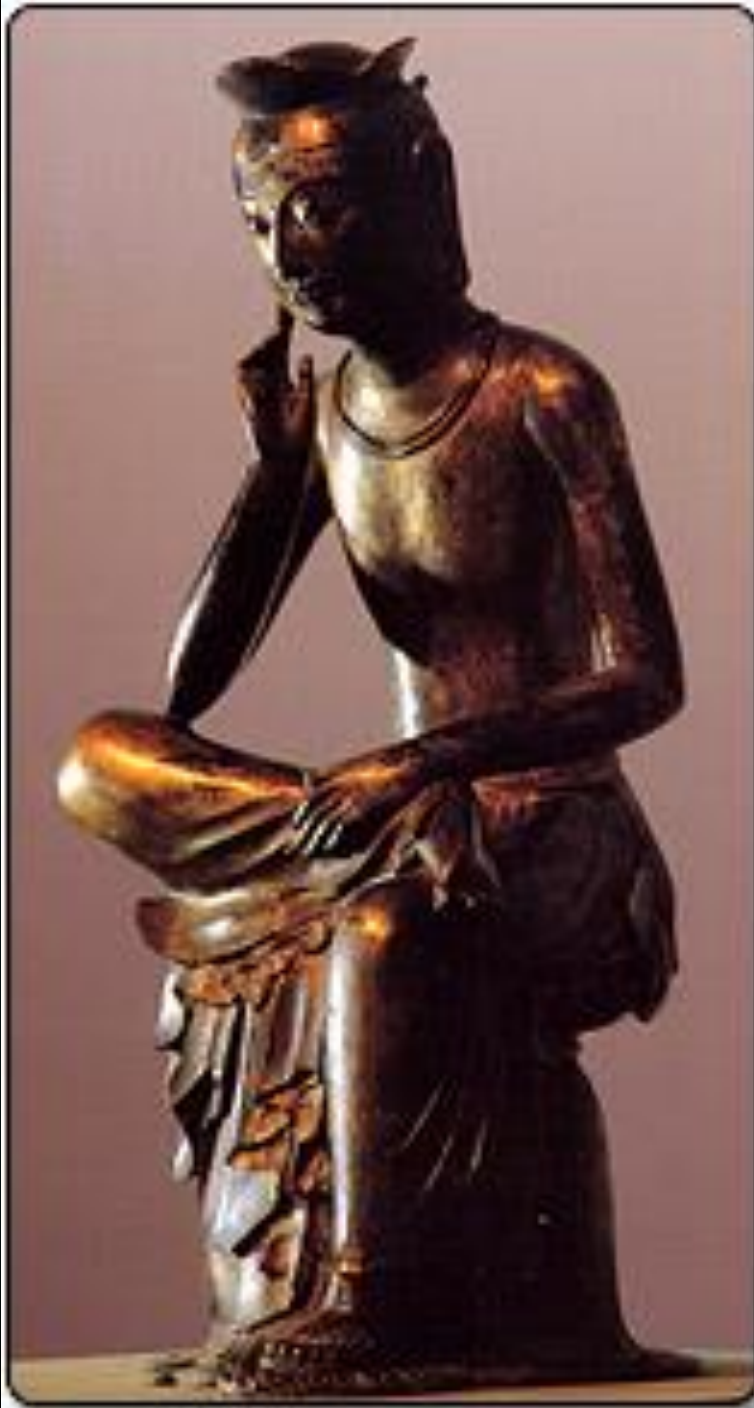
Az egyesített Shilla

- ▶ Kronológia: Egyesített Shilla 668–935
- ▶ Társadalmi háttér: az új arisztokrácia megerősödése, új katonai elit kialakulása (*hwarang*)
- ▶ A buddhista műveltség, az elit műveltsége, de a konfuciánus tanok is jelen vannak.
- ▶ A mahāyāna terjedése; a mahāyāna szent iratok tipológiája.
- ▶ Gyo – „doktrinális buddhizmus”
- ▶ O-gyo – „Öt iskola, öt tanítás” 7 század:
 - ▶ 1 *Nirvāṇa Sūtra* iskola
 - ▶ 2. Vinaya iskola később Namsan-jong (Chajang)
 - ▶ 3. *Avataṃsaka Sūtra* iskola (Ŭisang)
 - ▶ 4. Dharmata iskola
 - ▶ 5. Dharmalakṣana iskola

Az egyesített Shilla (kulturális áttekintés)

- ▶ A buddhista művészet aranykora
- ▶ A Gandhāra művészet hatása
- ▶ Pulguksa
- ▶ Sökkuram
- ▶ <http://stone.buddhism.org/eng/seokguram/.1.htm>
(2024.09.21.)

Vairocana

21

- ▶ National Museum of Korea.
<https://www.museum.go.kr/site/eng/relic/represent/view?relicId=1192>
(2023.12.07)

Amitābha

22

- ▶ Forrás:
<https://www.abc.net.au/radionational/programs/archived/spiritofthings/amitabha-buddha,-detail,-20thc-korea/8638510>
(2024.09.07)

A korszak jeles buddhista filozófusa: 23

Wŏnhyo (617-686)

- ▶ Hong, Jung-shik, The Thought and Life of Wonhyo, In: *Buddhist Culture in Korea* (Korean Culture Series 3.) pp. 15-30.
- ▶ Pak Chong-hong, Wonhyo's Philosophical Thought. In: *Assimilation of Buddhism in Korea*. Berkeley, California 1991. pp. 47-103.
- ▶ 1. A különböző buddhista iskolák szintetizálása; az „egyesítés” gondolatának átültetése a társadalomra vonatkoztatva.
- ▶ 2. Az elmélet és gyakorlat egyesítése (Muyol wang, fejsze példázat).
- ▶ 3. A világi és egyházi élet egyesítése (elhagyva a szerzetet döbbal prófétál).

- ▶ Művei: Buddhista erkölcsstan: Vinaya-értelmezések (vö. Theraváda)
- ▶ Kommentárok: *Taesung kissillon-so* „Kiegészítés A hit felébredése”-hez a
- ▶ *Hwaõm-gyong-so*
- ▶ *Kumgang-sammae-gyong-ron*
- ▶ *Muryangsu-gyong-jonggyo* (Tiszta Föld)
- ▶ *Amita-gyong-so*
- ▶ Ekayāna, Triyāna, Tathāgata,
- ▶ → „üresség”, „egység”

Koryŏ

26

- ▶ Kronológia: 918/932–1392
- ▶ Társadalmi háttér: Új arisztokrácia alakul ki: *yangban*; nemzetközi kereskedelem;
- ▶ XII. sz. lázadások.
- ▶ XIII. század mongol hódítás

- ▶ Koryŏ (918/935-1392), T'aejo Wang-Kŏn (918-943);
- ▶ Koguryŏ területének helyreállítása,
- ▶ védekezés a barbár eredetű de elkínaisodott Kitaj (907-1125) ellen;
- ▶ kitaj támadások (1010, 1018)
- ▶ (*Hunyo sipcho* „Tíz parancsolat”).
- ▶ 1135 Myochŏng felkelése a dinasztia uralma ellen; ezt leverik, s ez utat nyit a katonai intézkedések bevezetésének.

護國佛教

- ▶ Buddhizmus „nemzeti vallás, ideológia”, állam által támogatott, és az államot védelmező (*hoguk sasang*);
- ▶ Elődök: *Koguryō*: *Koguyang* király IV. sz., *Paekche*: *Mu* király;
- ▶ Korábbi minták másolása: *Mirŭk-sa*, *Shilla*: *Chinhŭng* (*hwarang*); a tantrikus buddhizmus támogatása (*Hyŭngsŏng-sa*), de *Sŏn* iskolát is alapít: *Sumi san* (*Iŏm-mester*) 932.

- ▶ Mahájána buddhizmus, a szútrák fontossága (*Inwang-hoguk-panya-gyöng*)
- ▶ „Ha az embereket veszély fenyegeti, mint támadás, járványok, szárazság, áradás, akkor az uralkodónak ezt a szútrát kell olvasgatnia, új szentélyeket nyitnia, ahol az emberek áldozatot mutathatnak be, imádkozhatnak. Ha e szerint történik, akkor a Buddhák és a bódhiszattvák örökre védelmükbe veszik az országot.”

T'aejo: *Hunyo-sip-cho*

- ▶ 1. Udvarunk legfontosabb kötelessége, a Buddhák hatalmának a megóvása. Ezért építsetek kolostorokat mind a *Sõn-jong*, mind pedig a *Kyo-jong* számára.
- ▶ 2. Minden templomot *Tosõn* mester útmutatása alapján kell fölépíteni. De a buddhista kolostorok sem építhetők föl, ha megzavarják a föld jó energiáit (*chidõk*).
- ▶ 3. A két legfontosabb szabály a *yõngdõng* és a *p'algwan*. Az első szerint szolgálni kell a Buddhákat, a második szerint szolgálni kell a Sárkány királyt.

- ▶ A szerzetesek szerepe: udvari tanácsadók (de nem testületként), *wangsa*, *kuksa*, *sǒng-gwan* 958. *pǒpkye*. A buddhista egyház az állam kulcsszervezete ugyanakkor a vizsgarendszer alapján az állam ellenőrzést is gyakorol; *Kwangjong* király vezette be a vizsgáknak a konfucianizmushoz hasonló rendszerét (X. sz. második fele): külön rendszer a *Kyo* – és a *Sǒn* számára. *Sǒngt'ong* - *sǒnsa* magasabb mint a konfuciánus rangok.
- ▶ - *wangsa*, *kuksa*
- ▶ (a X. sz. még a konfuciánus hivatalnokok a elsősorban az állami tisztviselők),
- ▶ a buddhisták kezében a szellemi nevelés.

A buddhizmus irányzatai a korszakban 32

- ▶ A különböző irányzatok egységesítése (*Kwangjong* király) a *Chǒngt'ae-jong* égisze alatt.
- ▶ Chegwan (-970) *Ch'ǒnt'ae sagyo-ŭi* → a T'ien-t'ai iskolának újjáélesztése.
- ▶ Űitong (927-988) Koryŏ T'ien-t'ai pátriárka.

Tipikus szerzetesi életpálya

- XI. sz. Ŭich' ōn (1055-1101) tudósszerzetes (Munjong király fia);
- 15 éves korában a → Sung birodalomba megy tanulni;
- A *Hwaōm-jong* és a *Sōn* egyesítése, de csak még erőteljesebb széttagolódás az eredmény.

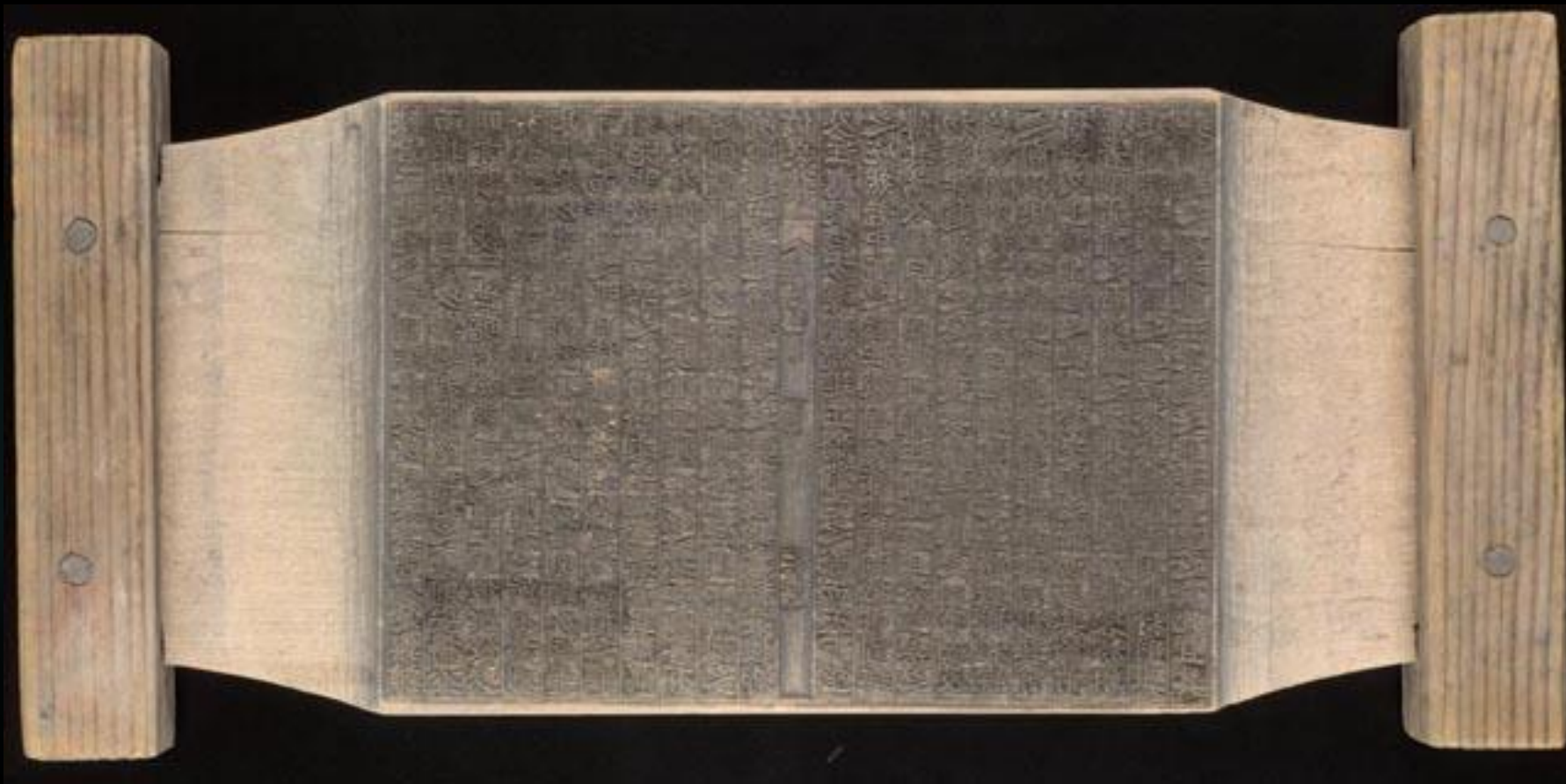
Tripitaka Koreana 高麗 大藏經

Palman Daejanggyeong

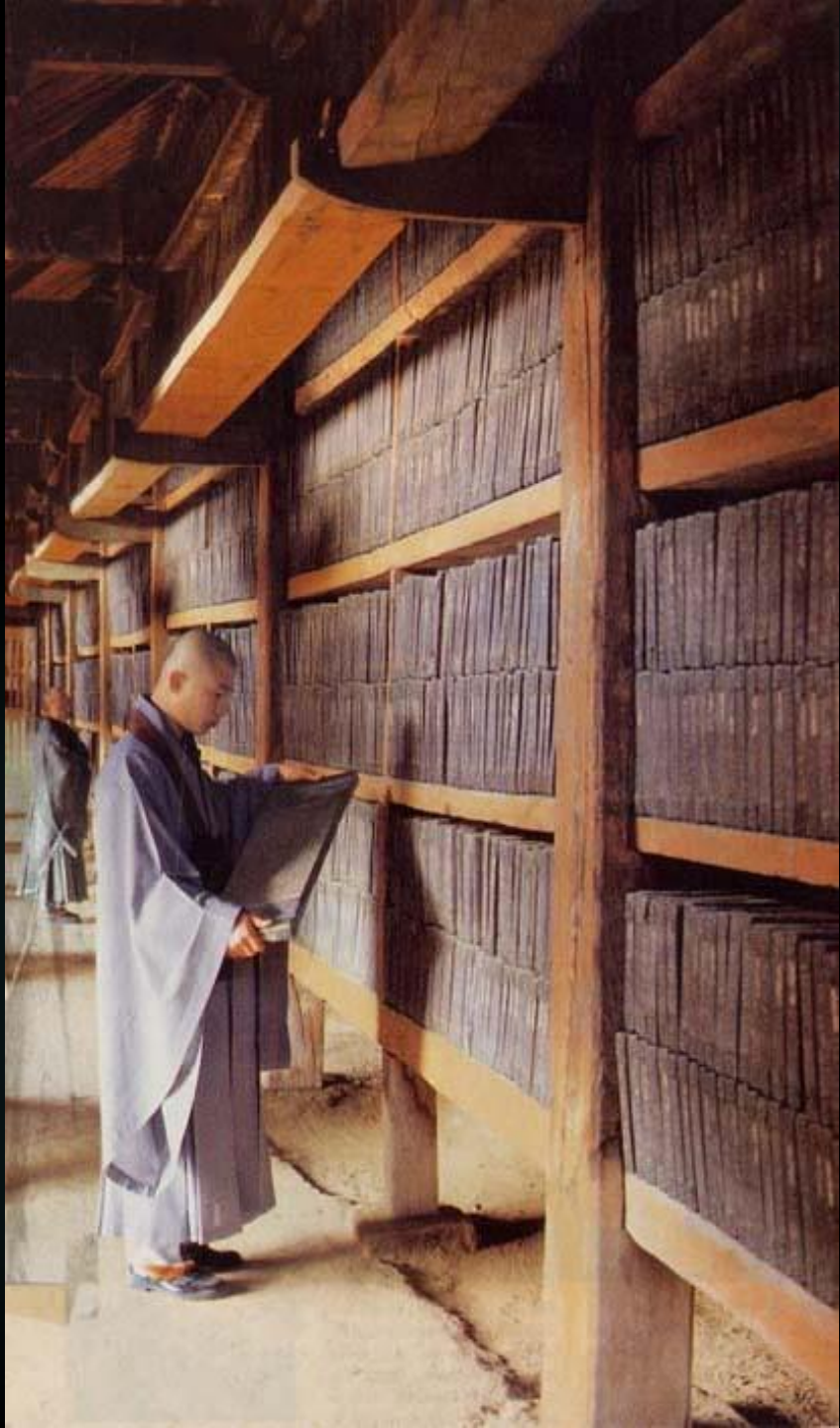
- ▶ Az első nagy kánon *Ch'ojo changgyöng* v. Koryö changgyöng: (1087 után); a Liao támadást követően újabb sorozatot kíván szerkeszteni az uralkodó. A Puin-sa kolostorba kerül a mongol támadás során elpusztul (1232); Kyoto-ban megőrződött.
- ▶ Forrásai: a Song Kína kánonja, és a kitaj változat.
- ▶ A második nagy kánon (1236-1251); 1398-ban átköltözi a Haein-sa kolostorba.

Nyomódúc

35

A korszak jeles filozófusa: Jinul/Chinul (1158-1210) 지눌 知訥 Pojo kuksa

38

- ▶ 1182 leteszi a Sŏn vizsgáit, célja a *kyŏlsa* a Sŏn és a Kyo egyesítése
- ▶ Vándorszerzetes Chiri-san *hwadu - hua-t'ou*
- ▶ A sangha válsága: *samādhi* és *prajñā* társaság
- ▶ Sŏnggwangsa kolostor
- ▶ “Fokozatos és hirtelen” princípium

Chosŏn kori buddhizmus

1392-1910

Yi Sŏng-kye (T'ae-jo)

- ▶ *Koryŏ* időszak vége
- ▶ A buddhizmusban fontosabb szerepet kap a külsőség, a szertartások
- ▶ A filozófia háttérbe szorul
- ▶ Az ideológiai háttér fokozatosan a konfucianizmus lesz: An Hyang (1243-1306)

Chosŏn általános jellemzők 1.

40

- ▶ erőteljes Ming orientáció
- ▶ filozófiai alapja: Chŏng Tojŏn munkássága, mely a Chŏson törvényeknek is alapul szolgál
- ▶ a konfucianizmus: politikai kulcshelyzet □ tipikus uralkodó Se-jong (1418-1450)
- ▶ új társadalmi rétegződés alakul ki
- ▶ *toch'ŏp-che* rendszer (számbavétel, összeírások); a buddhizmus ellenőrzése; a *wang-sa* és *kuk-sa* rendszer eltörlése; kolostorok bezárása
- ▶ a buddhista rendek (*jong*) számának a csökkentése (11-7-2)
- ▶ *Hanggŭl*

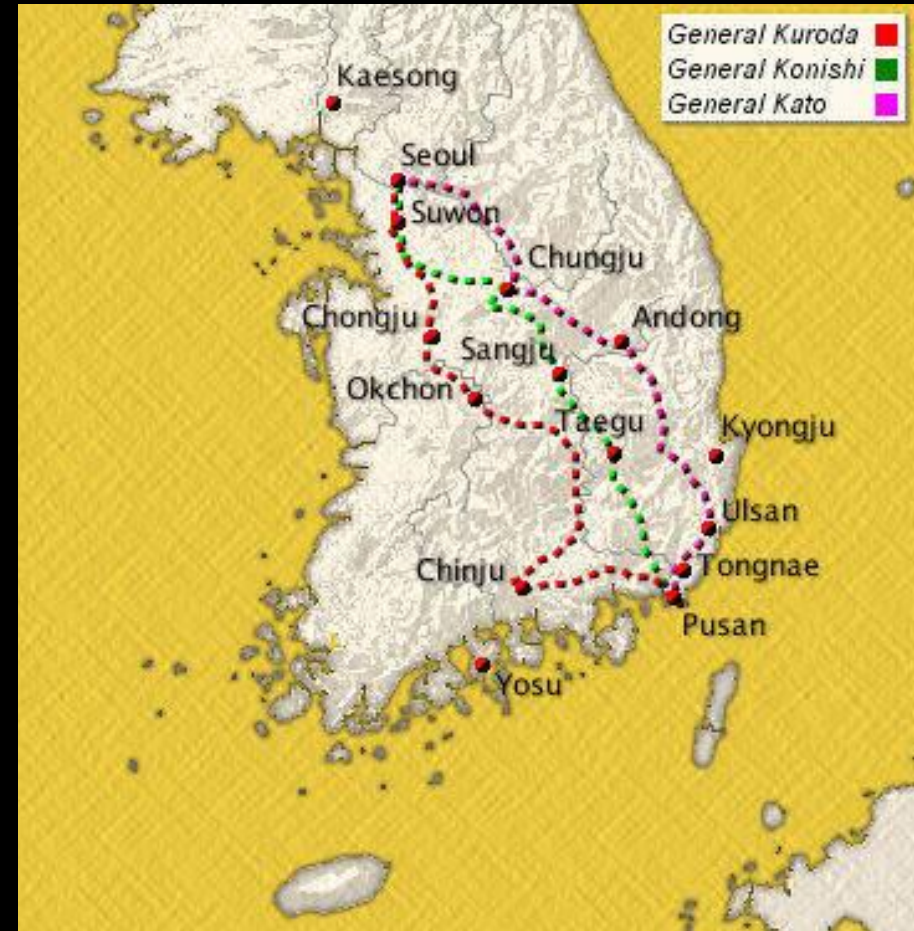
Chosŏn általános jellemzők 2.

41

- ▶ Sejo király *Sŏn-jong* és *Kyo-jong* (*Yŏngsangun* 1494-1506) → 0
- ▶ hegyi menedék, kézművesség, szentélyek → raktárak, fogadók ...
- ▶ régensi időszak (Munjŏng királynő 1546-1553)
buddhizmustámogatás; *hwarang* hagyományok → országmentés (Hideyoshi támadás, Imjin háború 1592-1598; Yi Sunsin) *Hyunjŏng Sŏsan tae sa* (1520-1604) Amitābha-kultusz (*yŏmbul*), korábbi egyesítő rendszerek, *Sa myŏng*; minden nagy tételes vallási és filozófiai rendszer egyesítése
- ▶ 1749. tilalmak kodifikálása (pl. a főváros határainak átlépési tilalma)
- ▶ konfuciánus uralkodók - buddhista megtérés vagy gyakorló buddhisták (Pl. Se-jong élete végén buddhista műveket ír, pagodát épített)

Hyunjŏng Sŏsan taesa (1520-1604)

42

A japán megszállás

- ▶ Kronológia: 1910-1945
- ▶ Társadalmi háttér: minden társadalmi rétegben kialakulnak a megszállókat kiszolgálók illetve a velük szembe helyezkedők csoportjai.
- ▶ Változások a buddhista szerzetesség helyzetében:
 - ▶ 1. Visszatérhetnek a városokba.
 - ▶ 2. A cölibátus részleges megszűnése
 - ▶ 3. Új irányzatok, pl. A Wõn-jong megalapítása (Yongsun 1908)

A Chogye rend és a Tae-go rend

▶ A Chogye/Jogye 1354 óta létezik

- ▶ Szinkretikus *sŏn* irányzat
- ▶ Vándorlás
- ▶ Természetközeli élet
- ▶ Reformok (vinaya, életmód, viselet, hierarchia a szerzetesi életben)

▶ A Taego/T'aego rend

- ▶ *Sŏn* alapú tanítások

Chogye sa (조계사)

Sŏnam-sa 선암사

46

Söngchöl 1912-1993

47

- ▶ „Kegon mestertől azt kérdezte egy szerzetes:
 - Hogyan tér vissza a köznapi világba az, aki megvilágosodott?
 - A széttört tükör nem ad többé képet, a lehullott virág nem tér vissza a száraára.”

- ▶ A koreai buddhizmus
 - államvallás
 - szinkretikus jelenség
 - országimázs
 - identitásjelenség
 - történetileg fontos társadalmi szerep
 - napjainkban kulturálisan meghatározó tényező

A képek forrása és további adatok

49

- ▶ A képek forrásai, valamint további adatok a fenti tematikához, cf. **birtalan.innerasia.hu** weboldal Koreai Buddhizmus és Korea vallásai című kurzusok diasorai.

További illusztrációk:

Uich'eon.

<https://de.wikipedia.org/wiki/Datei:Uicheon.jpg>
(2023.12.07)